

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-41>

УДК 336.143

НЕПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЇХ ФОРМУВАННЯМ

NON-TAX REVENUES OF LOCAL BUDGETS AND CONTROL OF THEIR FORMATION

Юшко Сергій Васильовичкандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6323-7687>**Yushko Serhii**

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Стаття присвячена обґрунтуванню ролі неподаткових надходжень у формуванні доходів місцевих бюджетів різних рівнів. Зафіксоване скорочення реального обсягу абсолютної величини неподаткових надходжень місцевих бюджетів в динаміці за останній десятирічний період (2013–2022 рр.) на фоні одночасного зменшення частки неподаткових надходжень у доходах місцевих бюджетів та у валовому внутрішньому продукті. З'ясовано пропорції розподілу неподаткових надходжень між окремими бюджетами у рамках зведеного бюджету області. Наголошено на ролі контрольних заходів за формуванням неподаткових надходжень бюджетів з боку уповноважених осіб місцевих фінансових органів у контексті забезпечення подальшого зростання зазначених доходів. Уточнено практичні підходи до пошуку та обґрунтування резервів зростання неподаткових надходжень місцевих бюджетів.

Ключові слова: неподаткові надходження, доходи; зведений бюджет, місцеві бюджети; фінансовий контроль.

The article is devoted to the justification of the role of non-tax revenues in the formation of revenues of local budgets of different levels, clarification of the proportions of the distribution of non-tax revenues between different budgets within the the consolidated budget of the region, determination of the significance of control measures by authorized persons of local financial bodies in identifying reserves for the growth of non-tax revenues of local budgets, determination of methods ensuring the growth of such incomes. The following research methods were used to solve the goal set in the paper: analysis, synthesis, comparison, grouping, tabular display of results, and scientific research. The recorded reduction in the real volume of the absolute amount of non-tax revenues of local budgets in the dynamics over the last ten-year period (2013–2022) against the background of a simultaneous decrease in the share of non-tax revenues in the revenues of local budgets and in the gross domestic product. It has been demonstrated that the total share of non-tax revenues in the sum of revenues of local budgets in the Kharkiv region at the level of 3.2 – 7.4% in 2018–2022 hides differences inherent in the budgets of groups and separate budgets. It is shown that starting from 2021, non-tax revenues are the most significant in the formation of district budgets, and their role in filling the budgets of rural territorial communities with revenues is insignificant. Emphasis is placed on the predominant share of own revenues of budgetary institutions and fees for the provision of administrative services in the structure of non-tax revenues of most local budgets. The place of other components in the formation of non-tax revenues of local budgets is determined. The actual proportions of the distribution of non-tax revenues of the consolidated budget of the region between budget groups have been clarified. It is shown that more than 60% of non-tax revenues of the consolidated budget of the region are concentrated in the regional budget and the budget of the Kharkiv City Territorial Community. The role of control measures on the formation of non-tax revenues of the budgets by authorized persons of local financial bodies in the context of ensuring the further growth of these revenues is emphasized. The scientific novelty of the obtained results lies in the clarification of practical approaches to the search and justification of reserves for the growth of non-tax revenues of local budgets. The practical significance of the research results lies in the possibility of their use in the work of local financial bodies.

Keywords: non-tax revenues, revenues; consolidated budget, local budgets; financial control.

Постановка проблеми. Доходи місцевих бюджетів відіграють першочергову роль у забезпеченні життєдіяльності окремих територій, громад, виступають матеріальною і фінансовою основою існування сіл, селищ, міст та їх об'єднань. Утримання об'єктів культурної та соціальної сфери, реалізація інвестиційних проєктів та програм місцевого значення також напряму залежить від стану наповнення місцевих скарбниць. Головні роль у виконанні даного завдання традиційно відіграють податки та збори, що зараховуються до місцевих бюджетів. Вагому частку у доходах місцевих бюджетів об'єктивно можуть забезпечити також надходження від комунального майна, підприємницької діяльності, інші неподаткові надходження. Аналіз складу та структури неподаткових надходжень бюджетів, контроль за їх формуванням є надзвичайно важливим у контексті виявлення резервів подальшого зростання таких доходів, а отже нарощення фінансових можливостей відповідних місцевих рад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з формуванням, аналізом та контролем неподаткових надходжень бюджету, перебувають у полі зору багатьох дослідників. Зокрема, Бак Н. аналізує зміст та функціональне призначення неподаткових доходів, вивчає можливості активізації їх застосування як дієвого фінансового інструменту [1], Західна О., Круглякова В., Бундз Н. вивчають чинники, які визначають формування неподаткових надходжень на прикладі державного бюджету України [6], Сирочетник О. здійснює порівняння функцій податкових і неподаткових доходів, проводить динамічний аналіз неподаткових надходжень державного бюджету [8], Гончар Г. характеризує особливості формування неподаткових надходжень місцевих бюджетів [3], Мельник В., Крючкова Н., Щур Р. називають та характеризують чинники, які потрібно враховувати у процесі формування дохідної бази бюджетів територіальних громад у контексті підвищення їхньої фінансової спроможності [9], Чжан С., Хуан З. пропонують напрями удосконалення управління неподатковими надходженнями за результатами проведеного аналізу їх впливу на економіку Китаю [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на проведені дослідження, в умовах нестабільності норм бюджетного законодавства, у зв'язку зі змінами, що відбуваються у наповненні місцевих бюджетів, внаслідок реалізації реформи

децентралізації в Україні, подальші розробки у даному напрямі лишаються актуальними.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні ролі неподаткових надходжень у формуванні доходів місцевих бюджетів різних рівнів, з'ясуванні пропорцій розподілу неподаткових надходжень між окремими бюджетами у рамках зведеного бюджету області, визначенні значущості контрольних заходів з боку уповноважених осіб місцевих фінансових органів у виявленні резервів зростання неподаткових надходжень місцевих бюджетів, визначення способів забезпечення зростання таких доходів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Неподаткові надходження є однією з п'яти складових доходів бюджету будь-якого рівня. Стан їх формування та роль у наповненні місцевих скарбниць продемонструємо у табл. 1.

Дані табл. 1 показують, що за досліджуваний десятирічний період фактичні, обчислені у цінах відповідних років, неподаткові надходження по системі місцевих бюджетів зросли з 12,1 млрд грн у 2013 р. до 22,0 млрд грн у 2022 р. У той же час динаміка зазначених доходів, обчислених з урахуванням впливу цінового чинника (індекса-дефлятора ВВП) є негативною: неподаткові надходження 2022 р. склали лише 34,2% від їх рівня у 2013 р. Підтвердженням спадаючої динаміки неподаткових надходжень є також частка зазначеної складової у ВВП: вона скоротилася з 0,83 у 2013 р. до 0,42% у 2022 р. Відбувається й зменшення частки неподаткових надходжень у доходах місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів). Для 2022 р. така частка становить 5,3% порівняно з 11,5% у першому (2013) році дослідження та 16,7% у 2015 р. – році з максимальним значенням такої частки.

Розглянемо роль окремих складових у формуванні неподаткових надходжень місцевих бюджетів України (табл. 2)

Дані табл. 2 свідчать, що найбільшу частку неподаткових надходжень місцевих бюджетів (від 61,5 до 78,2% за досліджувані роки) формують власні надходження бюджетних установ. На другому місці – адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності, які забезпечують від 12,9 до 19,4% у неподаткових надходженнях бюджету. Роль доходів від власності та підприємницької діяльності та інших неподаткових надходжень є меншою.

Таблиця 1

**Динаміка неподаткових надходжень
та їх роль у формуванні доходів місцевих бюджетів**

Рік	Млн грн	Індекс реальних доходів	Частка неподаткових надходжень у доходах бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), %	Довідково: частка неподаткових надходжень у ВВП, %
2013	12 127,8	100,0	11,5	0,83
2014	12 257,5	87,2	12,1	0,77
2015	20 148,0	103,2	16,7	1,01
2016	21 859,2	95,6	12,8	0,92
2017	25 973,0	93,0	11,3	0,87
2018	28 033,5	87,0	10,6	0,79
2019	26 108,4	74,9	8,7	0,66
2020	21 464,4	55,8	6,9	0,51
2021	27 230,4	56,8	7,2	0,50
2022	22 041,1	34,2	5,3	0,42

Джерело: розраховано автором з використанням даних [4; 5; 7]

Таблиця 2

Структура неподаткових надходжень місцевих бюджетів

Рік	Доходи від власності та підприємницької діяльності	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	Інші неподаткові надходження	Власні надходження бюджетних установ	Разом
2013	3,8	15,9	7,2	73,1	100,0
2014	2,8	12,9	6,1	78,2	100,0
2015	2,4	14,1	7,6	75,9	100,0
2016	8,1	15,4	8,5	68,0	100,0
2017	9,0	15,3	10,4	65,3	100,0
2018	6,6	16,4	8,6	68,4	100,0
2019	6,2	17,8	9,0	67,0	100,0
2020	7,4	19,2	11,9	61,5	100,0
2021	6,2	17,6	6,7	69,5	100,0
2022	6,0	19,4	5,4	69,2	100,0

Джерело: розраховано автором з використанням даних [5; 7]

Ураховуючи відмінності затвердженого бюджетним законодавством складу доходів окремих груп місцевих бюджетів (зокрема, бюджетів областей, районів, територіальних громад тощо) та беручи до уваги нюанси у формуванні доходів окремих бюджетів через різницю у складі та структурі комунальної власності відповідних рад, різну кількість бюджетних установ та їх видів, відмінний перелік та вартість платних послуг таких установ, специфічні підходи до управління коштами бюдже-

тів тощо потрібне детальніше дослідження ролі неподаткових надходжень у формуванні доходів окремих бюджетів.

В табл. 3 продемонструємо місце неподаткових надходжень у формуванні доходів бюджетів окремих груп на прикладі місцевих бюджетів Харківської області.

Дані представленої таблиці демонструють зменшення ролі неподаткових надходжень у формуванні доходів місцевих бюджетів по Харківській області, що відповідає й загаль-

Таблиця 3

**Неподаткові надходження місцевих бюджетів Харківської області,
% від доходів бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів)**

Бюджети	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Обласний	12,2	9,5	10,1	7,8	6,7
Районів	7,4	5,6	4,1	93,1	55,9
Обласного центру (м. Харків)	3,7	3,0	3,2	4,3	1,5
Інші бюджети				4,1	4,6
у т.ч.: інших міських територіальних громад	12,9	12,9	10,2	4,3	3,9
селищних територіальних громад				4,4	5,9
сільських територіальних громад				2,3	2,3
Разом	7,4	6,4	5,8	4,8	3,2

Джерело: розраховано автором з використанням даних [5]

ноукраїнській тенденції. Значущість неподаткових надходжень для різних груп бюджетів є різною. Тоді як для загальної сукупності місцевих бюджетів Харківської області частка неподаткових надходжень в 2021–2022 рр. становить відповідно 4,8 та 3,2%, для обласного бюджету вона є більшою – 7,8 та 6,7% відповідно. Найменш значимими були неподаткові надходження у доходах Харківської міської територіальної громади в 2022 р. (1,5%) та у доходах бюджетів сільських територіальних громад – 2,3% за два останні роки. Слід звернути увагу на суттєве зростання частки неподаткових надходжень у формуванні доходів бюджетів районів. Зазначені зміни пов'язані з переглядом законодавцем у рамках реформи децентралізації складу доходів районних бюджетів: переважна їх частина передана до бюджетів сільських, селищних та міських (міст районного значення) територіальних громад. Невипадково, що саме неподаткові надходження форму-

ють віднині значну чи більшу частину доходів зазначених бюджетів.

За усередненими показниками по групах бюджетів приховані доволі суттєві відмінності, характерні для формування окремих бюджетів (табл. 4).

Наведені у табл. дані, з одного боку, є відзеркаленням стану податкових баз та баз формування неподаткових надходжень відповідних бюджетів, а з іншого, характеризують стан управління бюджетними коштами, якість та своєчасність ухвалення рішень, від яких залежить наповнення місцевих скарбниць неподатковими доходами.

Роль окремих складових неподаткових надходжень у наповненні бюджетів відповідних груп продемонстровано у табл. 5

Дані табл. 5 показують, що найбільш значущими складовими неподаткових надходжень для усіх бюджетів, окрім бюджетів районів, є власні надходження бюджетних установ та плата за надання адміністративних послуг.

Таблиця 4

**Мінімальні та максимальні частки неподаткових надходжень
у доходах бюджетів відповідних груп (без урахування міжбюджетних трансфертів)
у 2022 р. на прикладі бюджетів Харківської області, %**

Бюджети	Мінімальна частка	Назва громади (району)	Максимальна частка	Назва громади
Міських територіальних громад	1,0	Вовчанська	16,8	Мереф'янська
Селищних територіальних громад	0,3	Донецька	67,1	Печенізька
Сільських територіальних громад	0,2	Куньєвська	11,2	Оскільська
Районів	0,2	Красноградський	100,0	Лозівський Ізюмський

Джерело: розраховано автором з використанням даних [5]

Таблиця 5

**Складові неподаткових надходжень зведеного бюджету Харківської області
за рівнями бюджетної системи, %**

Назва обов'язкового платежу	2021 р.	2022 р.
1	2	3
Обласний бюджет		
Власні надходження бюджетних установ	58,7	73,3
Плата за надання адміністративних послуг	26,0	19,1
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	12,0	0,0
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	1,5	1,3
Всього	100,0	100,0
Районні бюджети		
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	31,5	45,9
Плата за надання адміністративних послуг	22,6	1,3
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	15,0	9,7
Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	8,6	34,1
Всього	100,0	100,0
Бюджет Харківської міської територіальної громади		
Власні надходження бюджетних установ	43,5	46,2
Кошти за шкоду, що заподіяна на земельних ділянках державної та комунальної власності, які не надані у користування та не передані у власність, внаслідок їх самовільного зайняття, використання не за цільовим призначенням тощо	13,3	6,3
Плата за надання адміністративних послуг	12,6	19,1
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	11,0	18,7
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	6,5	2,8
Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	4,8	0,9
Адміністративні штрафи, штрафні та інші санкції	4,1	2,5
Всього	100,0	100,0
Бюджети інших міських територіальних громад		
Власні надходження бюджетних установ	61,3	72,8
Плата за надання адміністративних послуг	18,9	9,1
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	4,0	3,6
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	2,7	3,6
Адміністративні штрафи, штрафні та інші санкції	3,0	2,1
Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	1,4	1,4
Державне мито	1,4	0,4
Всього	100,0	100,0

Продовження Таблиці 5

1	2	3
Бюджети селищних територіальних громад		
Власні надходження бюджетних установ	69,0	87,3
Плата за надання адміністративних послуг	15,6	5,7
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	2,6	1,4
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	2,2	1,9
Всього	100,0	100,0
Бюджети сільських територіальних громад		
Власні надходження бюджетних установ	68,8	78,4
Плата за надання адміністративних послуг	9,6	5,1
Адміністративні штрафи, штрафні та інші санкції	7,7	0,1
Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	1,7	2,6
Всього	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором з використанням даних [5]

Додаткові доходи усім місцевим бюджетам (окрім бюджетів сільських територіальних громад) забезпечує розміщення коштів на депозитах. За підсумками 2021 р. обласний бюджет отримав завдяки здійсненню таких операцій 12% загального обсягу неподаткових надходжень, а бюджети районів – 31,5% та 45,9% у 2021 та 2022 рр. відповідно. Надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності є суттєвими для бюджетів районів та бюджетів міських територіальних громад. Частина неподаткових надходжень бюджетів територіальних громад формується завдяки накладанню на порушників передбачених адміністративних штрафів, штрафних та інших санкцій. Недоліком зазначеної складової доходів є її нестабільний та слабопрогнозований характер.

За підсумками 2021 р. доходи за зазначеною складовою сформували 7,7% від загальної суми неподаткових надходжень, а в 2022 р. – тільки 0,1%.

Важливо розглянути розподіл неподаткових надходжень між окремими групами бюджетів у складі зведеного бюджету (табл. 6).

Як бачимо, найбільші неподаткові надходження отримують обласний бюджет та бюджет обласного центру (в 2021–2022 рр. це відповідно 73,5 та 60,5% загального обсягу неподаткових надходжень зведеного бюджету Харківської області), за названими бюджетами з певним відставанням ідуть бюджети інших міських та селищних територіальних громад. Сукупно у всіх названих бюджетах концентрується у представлені роки близько 98% неподаткових надходжень зведеного бюджету Харківської області.

Таблиця 6

Розподіл загального обсягу неподаткових надходжень зведеного бюджету у Харківській області між окремими бюджетами, %

Бюджети	2021 р.	2022 р.
Обласний	25,9	34,6
Районні	0,5	0,2
Харківської міської територіальної громади	48,0	25,9
Інших міських територіальних громад	12,2	16,2
Селищних територіальних громад	11,7	21,3
Сільських територіальних громад	1,7	1,9
Разом	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором з використанням даних [5]

Місцеві ради зацікавлені у збільшенні доходів бюджету, у т.ч. їх складової – неподаткових надходжень. Важливу роль у пошуку шляхів зростання доходів даної групи відіграє контроль за їх формуванням. Уповноваженим особам місцевих фінансових органів рекомендується сформувати таблицю, у якій зафіксувати дозволені чинним бюджетним законодавством потенційні складові неподаткових надходжень, які можуть поповнювати доходи відповідної місцевої скарбниці. Надалі використовуючи дані звіту про виконання відповідного місцевого бюджету слід напроти кожної потенційної складової доходів з таблиці поставити знак «+» чи «√» за умови, що за означеною складовою бюджет отримує надходження. У такий спосіб виявляють незадіяні у формуванні відповідного бюджету доходи. Слід з'ясувати, використовуючи публічну інформацію про виконання місцевих бюджетів, чи мають місце надходження за такими складовими у інших бюджетах того ж рівня, обґрунтувати можливість отримання доходів за такою складовою у майбутньому.

Важливе місце у складі неподаткових надходжень місцевих бюджетів, як показано вище, належить власним надходженням бюджетних установ. У їх переліку надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, та інші джерела власних надходжень. З одного боку, обсяг надходжень за даними складовими обмежують ухвалені законодавцем рішення щодо дозволеного переліку таких послуг та порядків формування їх вартості, з іншого боку, ініційований перегляд вартості таких послуг за наявності обґрунтованих підстав стане передумовою зростання відповідних надходжень.

Абсолютні розміри надходжень до бюджетів плати за надання адміністративних послуг залежать переважно від зовнішніх, незалежних від місцевих рад чинників – обсягів надання послуг, затвердженого розміру плати за відповідний вид послуги, рівня, на якому вони надаються, визначеного бюджетним законодавством порядку зарахування плати за послуги. Так, плата за ліцензії на право оптової (роздрібної) торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами та рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, підлягає зарахуванню до обласних бюджетів. Саме ця норма ст. 66 Бюджетного кодексу України [2] забезпечила бюджету Харківської області формування в 2021–2022 рр. 23,5 та 16,6% неподаткових надходжень [5]. Своєю чергою адміністратив-

ний збір, що стягується виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, районними державними адміністраціями, за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, підлягає зарахуванню до відповідних бюджетів місцевого самоврядування чи, відповідно, до районного бюджету. Саме через зазначені норми ст. 64 та 66 Бюджетного кодексу [2] усі названі бюджети (районні, міських, селищних та сільських територіальних громад) мають відповідні надходження у досліджуваних роках. Завданням уповноважених осіб у цій ситуації є аналіз надходжень за даною складовою у динаміці, контроль загальної величини надходжень виходячи з обсягів надання відповідних послуг та їх затвердженої вартості.

В окремих випадках неподаткові надходження – результат ухвалення відповідного рішення самою радою – укладені договори оренди за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває у комунальній власності, затверджена рішенням місцевої ради частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, укладені депозитні договори з фінансовими установами, придбані цінні папери (за наявності тимчасово вільних коштів) тощо. Контрольна функція уповноваженої особи у даній ситуації полягає у моніторингу прийнятих рішень та укладених договорів, встановленні їх чинності та своєчасності ухвалення, перевірці обсягів отриманих до бюджету неподаткових надходжень з їх обсягами, що мали надійти відповідно до ухвалених рішень (укладених договорів).

Висновки:

1. В роботі зафіксоване скорочення реального обсягу абсолютної величини неподаткових надходжень місцевих бюджетів в динаміці за останній десятирічний період (2013–2022 рр.) на фоні одночасного зменшення частки неподаткових надходжень у доходах місцевих бюджетів та у валовому внутрішньому продукті.

2. Детальніше дослідження ролі неподаткових надходжень у формуванні доходів окремих бюджетів та їх груп показало найбільшу значущість зазначеної складової для доходів районних бюджетів (подекуди неподаткові надходження є єдиним джерелом доходів таких бюджетів, не враховуючи надходження від міжбюджетних трансфертів), вагому (від 6,7 до 7,8% у сумі доходів (без трансфертів) за 2021–2022 рр.) – для бюджету Харків-

ської області, меншу – для бюджетів міських та селищних територіальних громад, найнижчу – для сільських територіальних громад. За усередненими значеннями частки неподаткових надходжень у доходах окремих бюджетів приховані й суттєвіші відмінності.

3. Найбільш значущими складовими неподаткових надходжень для усіх бюджетів, окрім бюджетів районів, є власні надходження бюджетних установ та плата за надання адміністративних послуг. Важливе місце посідають також доходи від плати за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів.

4. Найбільша сума неподаткових надходжень зведеного бюджету Харківської області у 2021–2022 рр. концентрується в обласному бюджеті та бюджеті Харківської міської територіальної громади (разом по зазначених бюджетах від 60,5 до 73,5%). До районних

бюджетів та бюджетів сільських територіальних громад потрапляє у ці роки лише близько 2 % загального обсягу податкових надходжень зведеного бюджету області.

5. Важливу роль у зростанні доходів місцевих бюджетів від неподаткових надходжень покликаний відігравати контроль за їх формуванням з боку уповноважених осіб місцевих фінансових органів. Запропоновані способи аналізу та контролю таких надходжень (виявлення незадіяних у формуванні доходів бюджетів складових, забезпечення періодичного перегляду вартості послуг, які надаються бюджетними установами, моніторинг прийнятих рішень та укладених договорів, що стосуються неподаткових доходів тощо) мають стати звичайною постійною практикою в роботі відповідних підрозділів виконавчих органів місцевої влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бак Н. А. Неподаткові доходи бюджетів: функціональне призначення та можливості його активізації. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Сер. Економіка*. 2021. Вип. 830 (2121). С. 45–51. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1017> (дата звернення: 05.12.2023).
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 05.12.2023).
3. Гончар Г. П. Особливості формування доходів місцевих бюджетів. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 45. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39011/1/38.pdf> (дата звернення: 05.12.2023).
4. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
5. Державний веб-портал бюджету для громадян Open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua>
6. Західна О. Р., Круглякова В. В., Бундз Н. Б. Податкові та неподаткові надходження у системі доходів державного бюджету України. *Молодий вчений*. 2021. № 12 (100). С. 261–266. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2507/2493> (дата звернення: 06.12.2023).
7. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
8. Сироветник О. С. Неподаткові надходження в системі доходів державного бюджету України. *Бізнес інформ*. 2019. № 9. С. 239–244. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-9_0-pages-239_244.pdf (дата звернення: 06.12.2023).
9. Melnyk V., Kriuchkova N., Shchur R. Peculiarities of forming total revenues of united territorial communities in Ukraine under current conditions of transforming the system of public finances. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. 2(33). P. 215–222. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v2i33.206683> (accessed: 06.12.2023).
10. Zhang S., Huang Z. Research on perfecting government non-tax revenue management system. *Open journal of accounting*. 2019. Vol. 8. № 3. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=94073> (accessed: 06.12.2023).

REFERENCES:

1. Bak N. A. (2021). Nepodatkovy dokhody biudzhetyv: funktsionalne pryznachennia ta mozhlyvosti yoho aktyvizatsii [Non-tax revenues of budgets: functional purpose and possibilities of its activation]. *Naukovy visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu*. Seriiia "Ekonomika". Vyp. 830 (2121), pp. 45–51. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1017> (Accessed: December 5, 2023) [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine No. 2456-VI "Budget code of Ukraine". (2010, July). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Honchar H. P. (2020). Osoblyvosti formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetyv [Peculiarities of local budget revenue generation]. *Infrastruktura rynku*, No. 45. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/39011/1/38.pdf> (Accessed: December 5, 2023) [in Ukrainian].

4. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. URL: www.ukrstat.gov.ua
5. State budget web portal for citizens Open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua>
6. Zakhidna O. R., Kruhliakova V. V., & Bundz N. B. (2021). Podatkovi ta nepodatkovi nadkhodzhennia u systemi dokhodiv derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Tax and non-tax revenues in the revenue system of the state budget of Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 12 (100), pp. 261–266. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2507/2493> (Accessed: December 6, 2023) [in Ukrainian].
7. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
8. Syrovetnyk O. S. (2019). Nepodatkovi nadkhodzhennia v systemi dokhodiv derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Non-tax revenues in the revenue system of the state budget of Ukraine]. *Business-Inform*, no. 9, pp. 239–244. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-9_0-pages-239_244.pdf (Accessed: December 6, 2023) [in Ukrainian].
9. Melnyk V., Kriuchkova N., & Shchur R. (2021). Peculiarities of forming total revenues of united territorial communities in Ukraine under current conditions of transforming the system of public finances. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 2(33), pp. 215–222. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i33.206683> (Accessed: December 6, 2023). [in English].
10. Zhang S., Huang Z. (2019). Research on perfecting government non-tax revenue management system // *Open journal of accounting*, vol. 8, no 3. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=94073> (Accessed: December 6, 2023). [in English].